

Beskrivning av ett blivande naturreservat

För både kommuner och länsstyrelser är det viktigt att ett område som föreslås bli naturreservat beskrivs och avgränsas på ett enhetligt och genomtänkt sätt. Det ska underlätta bildandet av naturreservatet och bidra till ett kvalitetssäkrat områdesskydd.

Beskrivning av ett blivande naturreservat

För att beskriva och avgränsa ett område behövs underlag och kunskap. Omfattningen respektive typ av underlagsmaterial kan variera mycket beroende på om det handlar om ett naturreservat med inriktning på skydd av skog, odlingsmark, vattenmiljöer eller friluftsliv. Ett bra underlagsmaterial är grundläggande för att kunna ta fram ett lämpligt förslag till avgränsning av ett naturreservat. Ett underlagsmaterial bör också vara så bra att det kan ligga till grund för att skriva beslut och en ändamålsenlig skötselplan. I de allra flesta fall behöver befintligt underlagsmaterial kompletteras med fältstudier, genomförda av beslutsmyndigheten.

Kunskapsunderlag

Listan här nedan ska ses som en översiktlig lista över kunskapsunderlag som är viktiga vid många reservatsbildningar.

- Historisk och nuvarande användning av mark och vatten (inklusive friluftsliv), samt störningsregimer och hot. Inkludera även fiske.
- Förekomst av landskapselement och strukturer av särskild betydelse för fauna och flora
- Fornminnesregistret
- Äldre kartor, t.ex. häradskartor och skifteskartor (gäller särskilt områden med kulturmarker)
- Areal och utbredning av olika Natura-naturtyper
- Karta över naturtyper/vegetationstyper
- Förekomst av rödlistade arter och arter som åtgärdsprogram finns upprättat för, samt indikator- och signalarter
- [Förekomst av livsmiljötyper \(naturtyper\) enligt bilaga 1 eller arter enligt bilaga 2 till art- och habitatdirektivet](#)
- [Förekomst av arter enligt bilaga 1 i fågeldirektivet, samt av andra vilda fågelarter](#)
- [Förekomst av strikt skyddade arter enligt bilaga 4 till art- och habitatdirektivet](#)
- [Åtgärdsprogram för hotade arter](#)
- [Artportalen](#)
- [Rödlistan](#)
- Lokala och nationella fågelinventeringar samt annan information om häck- och övervintringslokaler samt eventuellt betydelsefulla rast/sträcklokaler (Nationell miljöövervakningsdata, Artportalen, länsstyrelserna, Naturhistoriska riksmuseet, lokala föreningar)
- Omfattning av, förutsättningar för samt utvecklingsmöjligheter för friluftsliv
- Internationella avtal
- Ortofoton och satellitbilder

- Geologiska kartor, inventeringar och rapporter (t.ex. grundvatten, jordarter, bergarter, geomorfologi m.m. samt geologiska naturvärden)

Mer kompletta beskrivningar av vilket underlagsmaterial som behövs för olika naturtyper, och hur detta bör hanteras, finns i Naturvårdsverkets rapporter:

- Bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag – vägledning (Rapport [5330](#))
- Skydd av marina miljöer med höga naturvärden (Rapport [5739](#))
- Planering av naturreservat – Vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning (Rapport [5788](#))

För den som har behov av än mer underlagsmaterial finns på den här länken listor med förslag på olika underlagsmaterial för olika naturtyper, friluftsliv och geologiskt värdefulla områden. Listorna gör inte anspråk på att vara kompletta. Förslag på kompletteringar tas tacksamt emot.

Utöver kunskap om natur- och friluftslivsvärden är det viktigt att samla in kunskap om kulturmiljövärden i ett område. För detta finns mycket material i [forminnesregistret](#) (FMIS, Riksantikvarieämbetet) och [Skogens pärlor](#) (Skogsstyrelsen). Som framgår av vad som listats ovan finns väldigt mängder underlagsmaterial att gå igenom inför bildande av ett nytt naturreservat. För att hushålla med resurserna för bildande av reservat gäller det dock att i varje läge välja de viktigaste delarna, och inte låta det bästa bli det godas fiende.

Områdesbeskrivning

Det underlagsmaterial som samlas inför ett förslag till naturreservat bör sammanställas och redovisas i en områdesbeskrivning. En sådan sammanställning kan vara värdefull för information till sakägare och andra intresserade. På lite längre sikt är det också en värdefull dokumentation av reservatsområdets utseende och värden vid tidpunkten för bildandet. Beskrivningen kan till exempel finnas som bilaga till beslutet, eller sparas i ärendets akt.

I samband med beskrivningen och avgränsning av ett område som föreslås bli naturreservat är det viktigt att göra en bedömning av vilka åtgärder som kan behövas för att behålla och utveckla områdets utpekade värden, både vad gäller natur och friluftsliv.

Gällande bestämmelser

Utöver underlagsmaterialet är det viktigt att känna till redan gällande bestämmelser för det område där naturreservat utreds. Det kan t.ex. handla om planförutsättningar och andra områdesbestämmelser som rör området¹. Vid reservatsbildning för att

¹ 7 kap. 8 § miljöbalken.

skydda limniska och marina värden bör särskild uppmärksamhet riktas mot att det kan finnas behov av utredningar rörande vattendomar, fallrättigheter, fiskerättigheter m.m. När det gäller våtmarker bör extra uppmärksamhet riktas mot om området berörs av något markavvattningsföretag.